

розвитку у свою повсякденну діяльність, а також забезпечення власного внеску у вирішення ключових соціальних проблем з метою отримання конкурентних переваг. Конкурентні переваги можуть досягатися за рахунок:

- правильного визначення пріоритетів та напрямів розвитку з урахуванням їх соціальної орієнтації;
- своєчасної діагностики проблем та реалізації заходів щодо їх вирішення;
- зменшення виробничих витрат за рахунок впровадження сучасних досягнень логістики, підвищення ефективності використання ресурсів та зменшення відходів;
- використання пільг, передбачених законодавством для соціально-відповідальних підприємств;
- отримання переваг під час взаємодії з іншими виробничими та фінансовими організаціями;
- зменшення ризиків щодо втрати (недоотримання) прибутку внаслідок штрафних санкцій або заборони діяльності;
- підвищення інвестиційної привабливості організації;
- зниження витрат на розроблення проектної документації, реконструкцію та будівництво природоохоронних об'єктів чи впровадження нових технологій внаслідок зменшення кількості претензій з боку суспільства та органів виконавчої влади;
- збільшення сегменту ринку завдяки обізнаності та бажанню споживачів користуватися продукцією компанії;
- оптимізація страхових витрат.

У складних кризових умовах саме такий напрямок дозволить привернути увагу нових покупців, посилити увагу існуючих, підняти рейтинг компанії серед конкурентів, а також певним чином стимулювати працівників.

ДИНАМІКА ВВП ТА ЗОВНІШНЬОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Разгоняєв Г.В.

*Науковий керівник: Онісіфорова В.Ю., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – це поняття, яким найчастіше оперують в аналізі економічної діяльності тієї чи іншої країни. Насправді, це один із найважливіших показників у макроекономіці, він складається із ринкових вартостей усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених економічними резидентами країни за певний період (квартал, частіше – рік).

Існує два види ВВП: номінальний – обчислений у фактичних ринкових цінах, і реальний – визначається в цінах попереднього року (з врахуванням інфляції). Аналіз статистичних даних про ВВП України, має проводитися над реальними показниками, тому що вони свідчать про реальне зростання або падіння виробництва, а не динаміку цін.

Для наочності ВВП буде виражений і в доларах США, бо курс національної валюти протягом останніх шести років був дуже нестабільним (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка ВВП України (2013-2018 рік) [1]

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Номінальний ВВП (млн. USD)	179572	132343	90939	93263	109321	119134
Реальний ВВП (млн. USD)	176326	103418	56533	79782	94061	80982
Реальний ВВП (млн. UAH)	1410609	1365123	1430290	2034430	2445587	2523846

Як видно з табл. 1, ВВП України значними темпами почав спадати у 2014 році, це відбулось через анексію Автономної Республіки Крим та початок Антитерористичної операції на Донбасі. Україна одразу втратила області з найбільшим промисловим потенціалом і найприбутковіший курортний регіон, очевидно, це одразу значно знизило кількість продукту, який виробляє країна. Воєнний конфлікт змусив припинити виробництво не тільки на окупованих територіях, а і у прикордонних ділянках.

2015 рік вже характеризується зростанням виробництва через вливання закордонного капіталу у вигляді дотацій і кредитів. Проте цінність української валюти продовжує падати значними темпами, це можна побачити у різниці показників реального ВВП у доларах США 2014 та 2015 років.

У 2016 році Україна починає потрохи одужувати від втрат 2014 і подовжує нарощувати обороти виробництва, проте ситуація залишається складною. Основні причини ті ж самі: переробні заводи металургійної промисловості на сході країни або зовсім не працюють, або функціонують на мінімальних потужностях. Не відстають від них і багато підприємств центральної України.

ВВП України продовжує зростати й у 2017 році, приріст майже у 2 рази перевищує показник 2014 року, проте це скоріше зумовлено зростанням ціни виробленої продукції, а не тим, що країна таким значним образом збільшила її випуск.

Показники ВВП країни у 2018 році все так само продовжують зростати. К кінцю III-го кварталу економіка України зростає вже 10 кварталів підряд. Одною з головних причин такої тенденції називають зростання товарного експорту [1].

Важливим показником, який характеризує рівень національної економіки, є не лише динаміка ВВП, але й динаміка зовнішнього боргу. Він показує заборгованість держави міжнародним валютно-фінансовим установам, приватним банкам, а також урядовим інститутам. Іншими словами, це фінансова забор'язаність перед іноземними кредиторами (табл. 2).

Динаміка зовнішнього боргу України (2013-2018 рік) [2]

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Показник (млн. USD)	142 079	126 308	118 729	113 518	116 578	114 742

Рівень валового зовнішнього боргу України впродовж 2013-2017 року, значно перевищує межі боргової безпеки. Вже у 2013 році зовнішній борг складає 79% від ВВП, коли безпечний рівень – до 25% , у наступному році цей показник стає ще більшим (вище 95%). 2015 характеризується критичними 130%, проте вже у наступному році ситуація трохи поліпшується і об'єм боргу складає 121,7% від ВВП. Останні 2 роки тенденція на покращення ситуації продовжується: 2017 і 2018 мають 106% та 96% відношення відповідно. Між рівнем зовнішнього державного боргу й ВВП є залежність, яка свідчить, що зростання ВВП сприяє зниженню зовнішнього боргу, і зворотну залежність – падіння ВВП призводить до підвищення рівня зовнішнього державного боргу.

Проблема зовнішнього боргу стане однією з найбільш гострих проблем України у недалекому майбутньому. Державний борг в контексті соціально-економічної ситуації в країні може виконувати дві протилежні функції. Необхідність в залученні коштів залежить від досягнутого рівня економічного розвитку (рівнем ВВП) та від мети запозичень і від їх фактичного використання. Таким чином борг, з одного боку, може виступати тимчасовим джерелом економічного зростання, а з іншого – руйнівним чинником для економіки країни.

Література:

1. Валовий внутрішній продукт. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp>. (дата звернення: 19.02.2019).
2. Державний борг України. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov>. (дата звернення: 19.02.2019).

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА*Свердлик Є.В.**Науковий керівник: Криворучко О.М., д.е.н., професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Характерною рисою сучасного етапу розвитку економіки є глибокі зміни в усіх її сферах, які впливають на систему управління, тим самим виникає необхідність розглядати її як динамічний процес, бо її форми, методи і функції перебувають під впливом багатьох факторів: масштабу підприємства, рівня прибутковості, конкурентоспроможності тощо.